

Barraca de cal Robert

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Els Pivents
Alçada: 351

Coordenades:

Latitud: 41.63152
Longitud: 1.89022
UTM Est (X): 407562
UTM Nord (Y): 4609460

Classificació

Número de fitxa 08053-377
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Malauradament està gairebé enderrocada
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080001700000H
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/03/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca al capdamunt d'un turonet per sobre el vessant dret del torrent de cal Robert. S'hi accedeix per la pista que procedent de cal Robert va cap a la font de la canaleta, dins del municipi de Rellinars. La construcció es localitza a mà esquerra de la pista, just en un revolt que fa el camí abans de canviar de terme municipal. Està envoltada per brolla de romaní, amb mata, roldor i argelaga. Malauradament està gairebé enderrocada; l'alçada màxima conservada és d'1,30 metres. Era de planta rectangular, que mesura 3,00 per 3,50 metres de costat a l'exterior. Els rocs emprats en la construcció, tant el que queden dempeus com els que estan escampats al seu voltant i interior, són grossos, alguns d'ells molt ben desbastats, ennegrits pel pas del temps i també degut al darrer incendi que va afectar tota aquesta zona fa ara entre quinze i vint anys. La porta estava orientada al sud-oest, amb els brancals rectes. La llinda es recolzava pel seu costat esquerra, directament sobre el mur. L'alçada conservada del muntant és d'1,25 metres. Els murs conservats tenen una amplada màxima de 0,75 metres en el cas del mur orientat a l'oest, mentre que la part del muntant que queda dempeus és de 0,50 metres; per la resta de murs, l'amplada màxima és de 0,70 metres. La coberta era de volta, per aproximació de filades, com es demostra a l'arrencada que encara és visible entre l'angle que conformen els murs nord i est.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 8861.

El senyor Aram Gonzàlez de cal Robert, informa que la barraca tenia 3 tinells al seu interior.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castells i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de

pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

